

Alföldy Jenő magára vállalta a felső tagozatos irodalmi tankönyvek megírását is

A szerelem hozta Kecskemétre

KECSKEMÉT Július 28-án ünnepli 80. születésnapját Alföldy Jenő József Attila-díjas irodalomtörténész, kritikus. A több évtizedes irodalmi pályafutása példaértékű, a rangos díjak mellett több mint 21 könyv fémjelzi országosan is elismert munkásságát. Nyugdíjasként sem pihen, a könyvírás színesíti mindennapjait.

Sebestyén Hajnalka
hajnalka.sebestyen@mediaworks.hu

– Már gyermekként irodalmi munkásságról álmodozott?

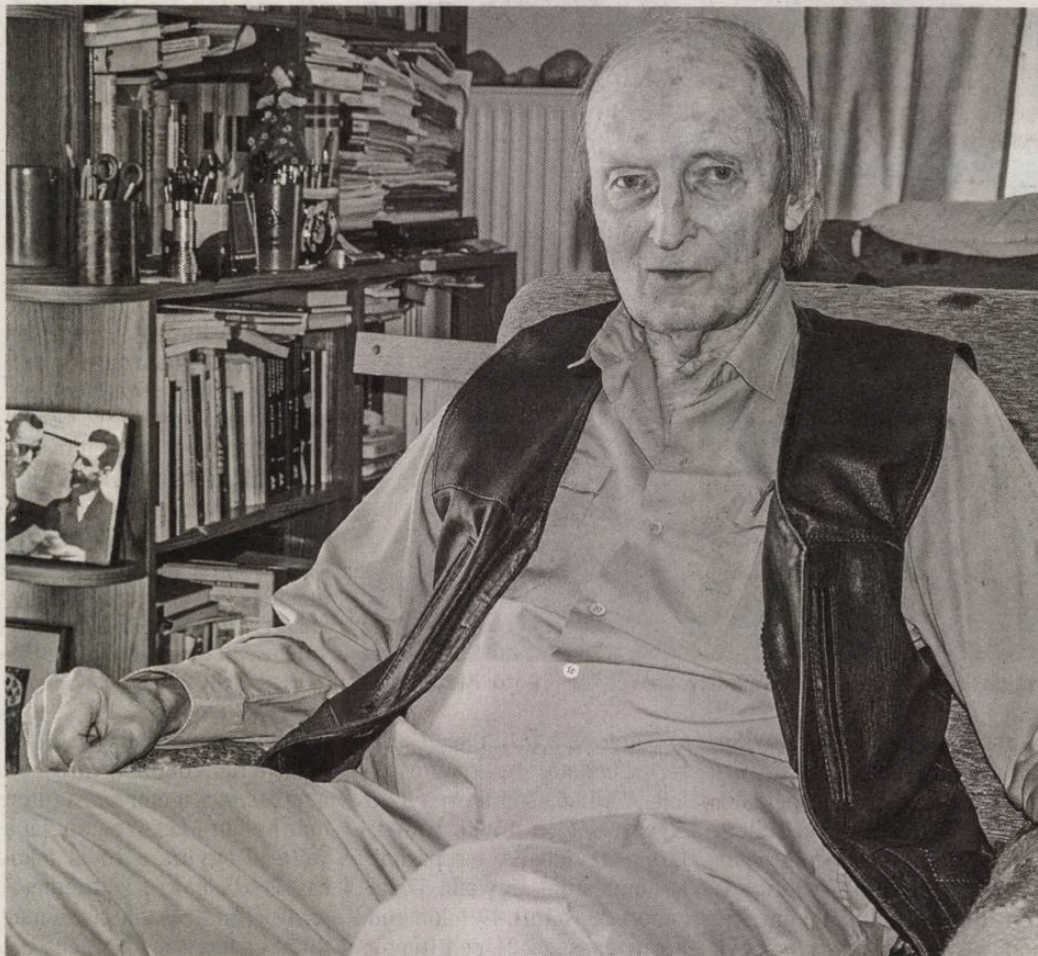
– Mindig is szerettem az irodalmat, de akkoriban nem volt egyszerű bejutni az egyetemre, több okból sem. Így az érettségi után egy évig fizikai munkát végeztem, majd 1958-ban pályázat útján sikerült bekerülnöm az MTI-hez fotóstanoncnak, majd szakmunkásnak.

– Mi volt a feladata a Magyar Távirati Irodánál?

– A fotólaborban dolgoztam, neves fotósok, többek között Vadas Ernő képeit nagyítottam. Sok kihívást tartogatott számomra ez a munka, műszaki ismeretek elsajátítása mellett a fotó elméletével is foglalkoztam Jesztl Jenő segítségével. Mai napig szívesen elevenítem fel ezeket az éveket. 1963-ban felvettek az ELTE bölcsészkarának hatéves esti tagozatára. A hatvanas évek közepén átmentem a Fényszöv Ktsz-hez, ahol a továbbtanuláshoz kedvezőbb körülményeket találtam. 1969-ben sikeresen megszereztem magyar nyelv és irodalom szakon az egyetemi diplomámat. Ez fáradtságos volt, mert a napi nyolcórás munka után mentem az egyetemre.

– Hogyan jött az írás?

– Vadas Ernő, a kiváló fotóművész egyszer megkért arra, írjak három oldalt arról, hogyan készül a felnagyított óriásfotó. Az óriásfotó kifejezés nem túlzás. Az ózdi kohót bemutató fényképről például egy 340 négyzetméteres óriásfotót kellett készítenünk, akkor még egyik mesteremmel, Garamvölgyi Lászlóval közösen.

Alföldy Jenő irodalomtörténész nyolcvanesztendősen még tanulmányokat ír

Fotó: G. S.

A cikkemet Ernő bácsi tovább adta a Fotó című lapnak, s ez további kedvet adott az íráshoz. Elkezdtem teljes erőbedobással olvasni a magyar és világirodalmat, bár akkoriban a magyar kortárs irodalom nem a legkedvezőbb időszakát élte. A legjobbak többsége csak az íróasztalfiókjának írhatott. Egy véletlen ismeretségnek köszönhetően megismerkedtem Jékely Zoltánnal, megmutattam neki első próbálkozásaimat. Éreztem, biztató szavai kevés elismerést fejeznek ki, mégis az ő bátorító hatására fogtam bele a versírásba. Nem volt túl sok önbizalmam az íráshoz, de később a Kortárs lapnál Benjámín László néhány verse közlése után arra ösztönözött, hogy írjak kritikákat is. Ahogyan fogalmazta, kombattáns, azaz harcias kritikákra van szükségük.

– Tetszett Önnek ez a műfaj?

– A kombattáns „harcost” jelent, ez nem volt ínyemre, mentem a saját ízlésem után.

Idővel bebizonyosodott, nem kritikus akarok lenni. Sokkal inkább az irodalomtörténet olyan útját szeretném járni, amely az esszézerű tanulmány felé hajlik.

– Meddig dolgozott a fotószakmában?

– 1969-ig, akkor mentem át az Élet és Irodalom hetilaphoz. Érdekes, hogy oda is pályázat útján jutottam be. A tíz hétig tartó pályázat során az én kritikáimat tartották alkalmasnak arra, hogy fölvegyenek irodalmi újságíróknak.

– Hogyan fogadták az irodalmi lapnál?

– Olyan munkatársak közé kerültem, akiknek munkásságát már régóta tiszteltem. A szomszéd szobában ült például Nagy László költő, akit nagyon tiszteltem, de mivel igen barátságos volt velem, mint minden pályakezdővel, egyre többet jártam át hozzá, és jókat beszélgettünk. A kollégák érezték rajtam,

hogy nem vagyok tájékozatlan, általában ismertem a verseiket, írásaikat, Lázár Ervinnét, Kardos G. Györgyét, Mezei Andrásét, Varga Domokosét, Eörsi Istvánét és másokét. A nyolcvanas évek elején oda került Száraz György, őt barátomnak vallhattam.

– Csak szerkesztett?

– Nem, írtam is. Kritikákat publikáltam, fapados riportokat írtam, jártam a vidéket. Később egy kis kötetnyi paródiára is vállalkoztam. 1991-ig dolgoztam az ÉS-nél, némi kitéréssel, mert a megalakult Új Tükörről azt vártam, hogy irodalmibb lesz, mint a túlságosan politizáló ÉS. Rendszerváltáskor sokat változott az irodalmi szemlélet, amit én szerettem, az feleslegessé vált az ÉS-nél. El is tanácsoltak a lapról, s az új felállásban jobb is, hogy nem maradtam ott. Megjegyezném: az évtizedek alatt irodalmi újságok sokaságában publikáltam kritikákat, tanulmányokat, írásaimat el tudtam helyezni.

– Ekkor jött a tankönyvkiadás?

– Igen, bár a könyvkiadás szakmájába már korábban is belekóstoltam a Magvető kiadónál. A Nemzeti Tankönyvkiadóhoz az akkori igazgató főszerkesztőnek szeretett volna felvenni, de én ragaszkodtam ahhoz, hogy szerkesztő legyek, én nem osztályvezetővel, hanem a könyvekkel akartam foglalkozni. A válasz ez volt: a szerkesztői állások be vannak töltve, főszerkesztőt keresünk. A rendszerváltás után voltunk, s részben elavulttá váltak a tankönyvek. Hozzám tartoztak a magyar irodalom, a magyar nyelv, a történelem és a zenei, művészeti tankönyvek. Nőtt a konkurencia, az állami kiadónál nem engedhettük meg, hogy az olcsó, színes képekkel tarkított konkurens könyvekkel szemben alulmaradjunk. Töböröznom kellett új tankönyvírókat, de ez akkoriban nem volt egyszerű, egyrészt a profi irodalmárok nem tartották méltó feladatnak, másrészt a gyors határidőt és a megszabott terjedelmet nem tudták vállalni. Végül magamra vállaltam a felső tagozatos irodalmi tankönyvek megírását, a munkát nagyon élveztem, új fejezete lett az irodalmi munkásságomnak.

Mindig is szerettem az irodalmat, de akkoriban nem volt egyszerű bejutni az egyetemre.

– Mikor írta meg első könyvét?

– Mindig is szerettem az írók és költők között a „rosszfiúkat”, Weöres Sándor volt az egyik példaképem, de Kálnoky László, Jékely Zoltán, Pilinszky János, Csanádi Imre, Csoóri Sándor, Tornai József vagy az 1955 utáni Benjámín munkásságát is nagyon szerettem. Kálnokyról írtam meg az első könyvem, a kismonográfia 1976-ban jelent meg. Később írtam róla még „másfél” könyvet, az egyik Két költő címmel róla és Weöres Sándorról szól, a másik Kálnoky öregkori költészetét vizsgálja.

– A költők, írók közül kinek a munkássága ihlette még meg?

– József Attila az első számú kedvencem, róla a születési centenáriumára jelent meg verselemzésekből és egy összegező tanulmányból álló könyvem. Mellette Csanádi Imrét emelném ki, költészetéről kétkötetes nagymonográfiát írtam mintegy tíz esztendő után a kutatásra s a megírásra. Remélem, nem marad magánügyem, s más is kedvet kap ahhoz, hogy visszahozza a köztudatba az egyik legszebb, magyar nyelven író, a második világháborút hadifogolyként alaposan ismerő, nagy műveltségű, Kodály folklorisztikus törekvéseit követő költőt.

– 21 könyvet írt, valamint a négy felsős évfolyam tankönyveinek szerzője. A legutóbbi kötete A leírásról a látomásig címet kapta. Ebben négy nemzedék költőiről ír. Dolgozik újabb könyvön?

– Elképzelhető, hogy írok még. Az említett kötetben a népies indíttatású írókról szemlélek, mert irodalmunknak ezt a szegmensét az irodalomtörténeti szakma elhanyagolja. A folytatást a jövőre bízom.

– Budapesti születésű, élete nagy részét a fővárosban töltötte. Húsz éve azonban Kecskeméti. Mi hozta a híros városba?

– A szerelem, mely azóta is itt tart. 1996-ban a tokaji íróklubban talákoztam először személyesen Dobozi Eszter költővel, akinek korábban csak a verseit, egyéb írásait olvastam. Az ő kedvéért költöttem Kecskemétre. Tíz évig kétlaki életet éltem, Pestre jártam a tankönyvkiadói munka miatt. Ma azonban már csendesesen élünk Kecskeméten, s ha tehetjük, írunk. Én egyre rövidebb tanulmányokat, Eszter verseket, és ha nemsokára ő is nyugdíjas lesz, nagyobb lélegzetű prózai műveket.

Látogasson el hírportálunkra!
BAON.hu